

Avichai (Avi) Schmidt

66 stories from Route 66

Discoveries, questions and insights

Tasting from the other America

עריכה: אסתי קון

עריכה לשונית:

צילומים: אביחי שמידט

איורים ועיצוב עטיפה: צבי פדלמן

הגהה:

עימוד: רוני ברבש

אביחי (אבי) שמידט

66 סיפורים מכביש 66
תהיות, תגליות ותובנות
טעימות מאמריקה האחרת

לכל בני משפחתי האהובים המתגוררים בטולסה, אוקלהומה, שעל כביש 66.

תוכן העניינים

הקדמה

פרק 1 - קדם טיסה

מפת מסלול

דרך 66

טוב שם משמן טוב

מעט היסטוריה

לנסוע או לא לנסוע

מה היה שם קודם?

ארזת לבד?

פרק 2 – מדינת אילינוי

משעמם להם, לאמריקאים

רכב שכור

עצירה ראשונה

עצירה שנייה

משאבות הדלק

אז איפה ישנים?

הלילה הראשון – השוד הגדול

אז איפה לא עצרתי?

ואיפה אוכלים?

נקניקיה בחרדל

קפה אריסטון

ביקור במוזיאון

ועוד תחנת דלק

וויזיז, בר וגריל על דרך 66

פרק 3 – מדינת מיזורי

ענבי זעם

זיכרון של פעם
לישון על הכביש המהיר

פרק 4 – מדינת קנזס

קרח

מכונות הקרח

פרק 5 – מדינת אוקלהומה

סטייק עוף מטוגן

פעם שלישית גלידה

טולסה, אוקלהומה

אמריקאים מה יש'כם אתם עם כסף? – 1

וויל רוג'רס

אמריקאים, מה יש'כם אתם עם כסף? – 2

הבקבוק הגדול

פרק 6 – מדינת טקסס

סטייק סטייק

אדריאן טקסס

כך יוצרים אטרקציה (מוקד משיכה)

פרק 7 – מדינת אריזונה

עיר של חמורים

והדרת פני שוטר

ההלך 1

שמעתם על וניגואם?

פרק 8 – מדינת ניו מקסיקו

הנהגת

פרק 9 – מדינת קליפורניה, הארץ המובטחת

קפה בגדד

מיטת סדום

אמריקאים, מה יש'כם אתם עם כסף? – 3

ההלך 2

שמעתם על קוקו?

במעבה היער

סוף המסע

פרק 10 - תהיות

שלם בזמנך הפנוי

פרלמנט אמריקאי

עוד קפה?

אמריקאים, מה יש'כם אתם עם כסף? - 4

הרגלי אכילה

הדרך חזרה

פרק 11 - תגליות

גזענות על כביש 66

התנצלויות

הבזאר הגדול

רכבות על כביש 66

לרכוב על ארנב (או: נפילים עלייך אמריקה)

פרק 12 – תובנות

עניין של יחסי ציבור

דיבור ישיר

יש מלצרים באמריקה

בדידות

חברה להזמנת חדרים מלון

שלטי חוצות

פרק 13 – סיכום
הסיפור הששים וששה

געגועים נוסטלגיים הם התרפקות חמימה על חוויות וזיכרונות מהעבר, והם בדרך כלל, ברובם, מוגזמים, מדומים או מומצאים.

המחבר

הקדמה

זהו ספר הסיפורים הקצרים הרביעי שכתבתי, ובסך הכול כמעט שלוש מאות ושבעים סיפורים מפרי עטי התפרסמו עד עכשיו. למען האמת, אחרי צאתו לאור של ספרי השלישי לא חשבתי שאכתוב ספר סיפורים קצרים נוסף, אבל אז יצאתי למסע שלו ייחלתי שנים רבות – לחצות את אמריקה על כביש 66.

כבר ביום הראשון שבו יצאתי לדרך, הבנתי שאני חייב להעלות ולתאר על הנייר את הווי המקומות, את החוויות שייקרו על דרכי ואת התובנות שאסיק. ומדוע? משום שבדיוק מחומרים אלה נבנים סיפורים מעניינים ומיוחדים. איני חושב שמישהו אחר מלבדי חווה אותם בדרכי, ועל כן איש אינו יכול להביאם לקורא מנקודת הראות שלי.

חלק מן הסיפורים כתבתי מיד אחרי התרחשותם. אחרים נכתבו זמן קצר לאחר שקרו, ואת הנותרים הוספתי רק לאחר זמן מה, כשעיכלתי והבנתי מה שראיתי וחוויתי. מזמן הגעתי למסקנה שלא כל מה שרואים או חושבים שרואים, יודעים, או חושבים שיודעים, משקף את המציאות כפי שהיא.

כשהתחלתי לכתוב, לא האמנתי שתהיה באמתחתי כמות מספקת של סיפורים שדי בהם כדי למלא ספר שלם, אך משחלפה כמעט שנה מאז שיצאתי למסע הזה, נוכחתי לדעת שהצטברו אצלי עוד ועוד סיפורים חדשים שיחד יהפכו בקלות לספר נוסף.

בעת שכתבתי את ספריי הקודמים, מטרתי הייתה לעורר אצל הקורא תחושות של הפתעה, כאב או שמחה, צחוק או בכי, כעס או התעלות רוח, ולהרשות לו להתמכר לכל התחושות האלה בכל פעם שייקח לידו את ספרי וישקע בקריאה.

הפעם, המטרה שעמדה לנגד עיניי הייתה שונה לחלוטין. כשכתבתי את הספר הזה, הבנתי שאני מבקש להביא לקורא תחושה של "אורח לרגע רואה כל פגע". אני מקווה שהצלחתי להציג את המצבים, האירועים ואת הדמויות המתוארות בסיפורים מנקודת מבט שונה ובעיניים אחרות.

את הסיפורים בספר הזה כתבתי כדי לחלוק עם אחרים מה שחוויתי אני, ותקוותי היא שהם ימצאו בסיפורים האלה מפלט מהשגרה היומיומית. אני רוצה להאמין שסיפוריי יפיחו בהם אומץ וסקרנות, וגם הם, מתישהו, יאזרו עוז לעזוב הכול ולצאת כמוני למסע הרפתקאות משחרר.

ועוד אני מקווה שגם קובץ הסיפורים הזה, הרביעי במספר, יגרום לקוראיי הנאה כמו זו שרוו מספריי הקודמים, שזכו לביקורות מעולות.

אוסף ואומר שאף על פי שאפשר לקרוא כל אחד מהסיפורים בנפרד, אני מציע לקרוא אותם על פי הסדר שבו הם מובאים, שכן לעיתים הם קשורים זה בזה.

מקווה שתיהנו.

שלכם בידידות,

פרק ראשון – קדם טיסה

מפת המסלול

דרך 66

טוב שם מְשָׁמֵן טוב

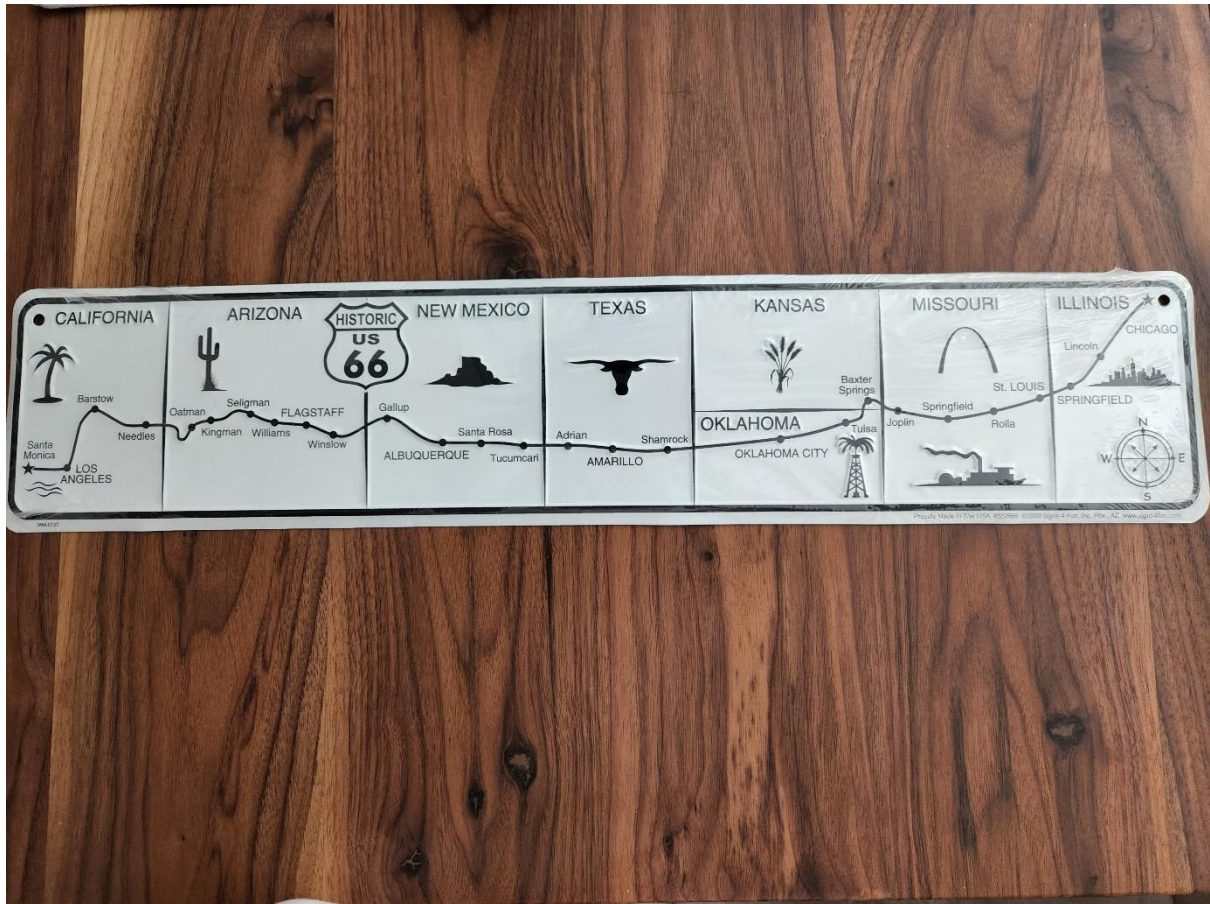
מעט היסטוריה

לנסוע או לא לנסוע

מה היה שם קודם?

ארזת לבד?

מפת המסלול – 3,945 ק"מ (2,450 מייל)

.1

דרך 66

על הדרך המהירה הישנה 66 שחצתה את אמריקה, הזכורה לרובנו מן הסרט "אדם בעקבות גורלו", נכתב שיר שנעשה להיט ענק. שם השיר הוא: "תהנה על כביש ששים ושש" (או: "חוו את כביש ששים ושש", או: "קבלו ריגושיכם על כביש ששים ושש") ויש עוד הרבה "או", אבל וודאי כבר הבנתם את הכוונה והרעיון.

השיר נכתב ב- 1946 על ידי בובי טרופ, והביצוע הראשון שלו על ידי נט קינג קול, נחשב עד היום לביצוע הפופולרי ביותר. השיר, שהפך ללהיט גדול, זכה למאות ביצועים של אומנים ידועים נוספים כמו בינג קרוסבי עם האחיות אנדרוז, האבנים המתגלגלות, צ'ק ברי ודפּש מוד. אמנים אחדים גם שינו במעט את מילות השיר. לא נעים לומר, אבל גם אני הייתי משנה את המלים. לדעתי הן "לא משהו", אם לומר את האמת. אבל מי אני שאחווה דעה. תשפטו בעצמכם. מזמן למדתי שעם הצלחה לא מתווכחים.

מלים: בובי טרופ
תרגום לעברית: המחבר

אם תתכנן אי פעם לנסוע מערבה
סע בדרכי
סע על הכביש המהיר הטוב ביותר
ותיהנה בכביש ששים ושש

מתפתלת הדרך משיקו ללוס אנג'לס
על פני יותר מאלפיים מייל
ותיהנה בכביש ששים ושש

אתה עובר דרך סנט לואיס
ג'ופלין, מיזורי
גאלופ, ניו מקסיקו
פֶּלְגֶסְטָאף, אריזונה
ואל תשכח את ווינוֹנָה
קינגמֶן, בארסטוֹ וסאן בֶּרְנַרְדִּינוֹ
זה לא עושה לך חשק?
אז קפוץ על ההזדמנות
ואוקלהומה סיטי ממש יפה
כשאתה בטיול לקליפורניה
זה לא עושה לך חשק?
ותיהנה בכביש ששים ושש
חויות בכביש ששים ושש

מוצא חן בעיניכם? יופי!

אז רק עוד עניין קטן. דרך 66 הוזכרה גם ברומן האוטו ביוגרפי "בדרכים" של הסופר האמריקאי ג'ק קרוארק, אותו כתב ב-1951. הספר נכתב בעקבות מסעותיו של הסופר ברחבי ארצות הברית וזכה לעיבוד קולנועי שאותו הפיק פרנסיס פורד קופולה.

.2

טוב שם משמן טוב

שמות רבים יש לדרך 66. "יו.אס 66", "דרך 66 ההיסטורית", "דרך 66 הנוסטלגית", "כביש 66", "הרחוב הראשי של אמריקה" – כך נקראה הדרך בשנות הארבעים והחמישים, "הכביש האלכסוני הגדול" – על שום שהוא משתרע משיקגו בצפון לאוקלהומה סיטי בדרום, "כביש הדמים 66" – בגלל תאונות הדרכים הרבות שהתרחשו בכביש העמוס והצר, "אם כול הדרכים", כפי שקרא לה בחיבה הסופר ג'ון סטיינבֶּק שהזכיר אותה בספרו "ענבי זעם", ו"הכביש המהיר וויל רוג'רס", שנקרא על שם השחקן וההומוריסט מאוקלהומה שנהרג בתאונת מטוס ב-1939.

הדרך גם נודעה כ"דרך לכל מזג אוויר", וכבר נתקלתי אפילו בשם לא רשמי שנקרא "דרך הדייווידסונים", שהוא שם חיבה שהעניקו לה רוכבי אופנועי ה"הארלי דייווידסון" שזוהי אחת מן הדרכים האהובות עליהם לרכוב בהן.

כמי שחצה את אמריקה על הכביש הזה, נראה לכם שגם לי מגיע לקרוא לכביש בשם כלשהו?

אז אני מציע "דרך החופש". מה אתם אומרים?

לשנות את הכיתוב העליון של השלט ל FREEDOM

מעט היסטוריה

כביש 66 שנפתח לתנועה ב-1926, משתרע לאורך 3,940 קילומטרים וחוצה את ארצות הברית משיקגו שבמזרח, ועד לוס אנג'לס במערב. בדרכו, הוא חולף על פני שלושה אזורים זמן של שמונה מדינות בארצות הברית: אילינוי, מיזורי, קנזס, אוקלהומה, טקסס, ניו מקסיקו, אריזונה וקליפורניה. אגב, אין גבולות בין המדינות. הכביש במקורו לא היה ישר. הוא היה צירוף של שבילי כרכרות שהתעקלו בין ערים, ישובים שונים וחוות חקלאיות, וקושר ביניהם.

עם השנים, הוא הפך לאחת הדרכים המהירות והמפורסמות ביותר בהיסטוריה האמריקאית ובהיסטוריה בכלל. הוא יזכר לעד ככביש האמריקאי המובהק. יש אומרים, שמי שהפכו את הדרך למיתולוגית היו החיילים האמריקאים ששבו ממלחמת העולם השנייה, רכשו כמויות אדירות של כלי רכב והחלו לנוע בדרכים. הכביש סייע להצלחת כלכלת העיירות והעסקים שדרכם עבר, משיקגו ועד לוס אנג'לס. לא תאמינו, אבל ב-1985 נמחק הכביש ממערכת הכבישים שבין המדינות והוחלף בכבישים עוקפים.

כיום, עדיין קיימים קטעים מהנתיב המקורי של הכביש, שהפך ברבות השנים למוקד משיכה תיירותי ונקרא בשמו החדש "דרך 66 ההיסטורית". כביש 66 נחשב גם לאחת הדרכים הנוסטלגיות של ארצות הברית. משולבים בו היסטוריה, פולקלור, מוסיקה, מוזיאונים, אוספי מכוניות קלאסיות מרשימים של פעם, אופנועים, תחנות דלק עתיקות או משוחזרות, מסעדות אותנטיות מיוחדות (כמה מהן קיימות מאז 1906) ומוטלים ייחודיים שבהם התאכסנו סופרים וגיבורי תרבות (וגם שודדי דרכים). לאורכו זרועים שלטי ניאון נוצצים ומצדיו נפרסים נופים מרשימים שמשתנים לאורך הדרך. הרבה נוסטלגיה אופפת את הכביש – בעיקר של שנות החמישים והששים, וכול אלה יחד מספרים את סיפורה של אמריקה. או לפחות מנסים.

אז מה לי, תשאלו, שגדלתי בירושלים שבישראל, לנוסטלגיה ולסיפור של אמריקה? כשהייתי בן תשע, עברנו לגור ברחוב לינקולן בירושלים. לינקולן, על שם אברהם לינקולן, נשיא ארצות הברית. אבל במקרה הזה אין לו שום קשר לעניין שלפנינו. הקשר הוא שברחוב לינקולן נמצא הסניף הירושלמי של הארגון הבינלאומי "י.מ.ק.א" – איגוד צעירי הנוצרים, שמטרתו לאחד בין צעירים נוצרים ברחבי העולם. במקום הזה עברו עלי נעוריי. זה היה מרכז חינוך תרבות וספורט, שהיה מסונף לארגון האם בארצות הברית. הוריי הוזהרו לא פעם על ידי מכרים שלא יעזו לשלוח אותי לבקר במועדון הנוצרי הזר הזה, שלדעת אי אילו רפי שכל כל מטרתו הייתה מסיונרית ונועדה לצוד ברשתו ילדים יהודים קטנים.

שיחק לי מזלי שהוריי, ובמיוחד אבי מקס שמידט שהיה איש העולם הגדול, לא שעו לדברים, ועל אף כול אלה כשמלאו לי תשע רשמו אותי כחבר במקום ה"משוקץ". שם נחשפתי עם השנים לסרטים דוקומנטרים מרחיבי דעת מסוגים שונים, שהוקרנו מידי שבוע באולם הקטן שבמבואת הכניסה של המבנה המהודר שיש בו מגדל תצפית יוצא דופן, קשתות וכיפות מרשימות ולאווירה תרבותית בינלאומית.

הסרטים שצפיתי בהם עסקו בעיקר במתרחש בארצות הברית, בחקלאות שלה, בספורט, בתעשייה, בתרבות, במדע ובכל תחום שאפשר להעלות על הדעת. במקום הזה למדתי את האנגלית שלי, משום ששאלתי ספרים באנגלית מן הספרייה ותוך שנתיים קראתי בשקיקה כמעט את כולם. שם הכרתי ילדים ומבוגרים בני דתות שונות שהגיעו ממדינות ותרבויות שונות, שם למדתי לשחות, לשחק שחמט, טניס שולחן, טניס ובייסבול. שם נפתח לפניי העולם.

לימים, כשהפכתי לנער צעיר ובוגר מספיק, עבדתי במקום בקייטנות הקיץ ובמהלך השנה גם באולם הפינג פונג, בבריכת השחייה, באולם הכדורסל ובמגרש הטניס. אבל העיקר היה שהחל מגיל חמש עשרה בערך עבדתי לצד ילדים ערבים, מוסלמים ונוצרים, ולצד מבוגרים מארצות הברית, אנגליה, אוסטרליה ואפילו יוון. כמו לכולם, גם לי הייתה בשנים ההן משיכה וסקרנות לגבי אמריקה והמתרחש בה. דודי, אח של אימא, התגורר בלוס אנג'לס, והתצלום (הראשון בצבע) ששלח לנו, של הווילה עם בריכת השחייה שבה התגורר, צרוב עד היום בתודעתי. כמו רבים, נדבקתי כנראה גם אני בשעתו בחלום האמריקאי. כשבגרתי, נישאתי לגמרי במקרה לאישה אמריקנית, ובבית אנחנו מדברים בינינו ועם הילדים באנגלית. מדי שנה, נהגנו לנסוע לארצות הברית כדי לבקר את המשפחה, ואמריקה נעשתה עבורי קרובה מאוד, מוכרת ונגישה מתמיד. ביקוריי התכופים בארצות הברית ושיטוטיי בה קירבו אותי, גם תרבותית, למדינה הזו על חלקיה השונים, ולתומי האמנתי שאני מתחיל להבין גם את הוויית החיים שקיימת בה. כנראה שלא.

כמי שדובר ושולט בכמה שפות, הגעתי למסקנה שלדעת שפה זה לא רק להבין מה שאומרים לך, אלא בעיקר מה שלא אומרים לך. ועל אף שאני דובר אנגלית ברמה שהיא לדעתי למעלה מסבירה, עדיין אני לא תמיד מבין בדיוק את מה שנמנעים להגיד לי, או בעצם אומרים בין השורות. תת-הקשר קוראים לזה.

עד היום אני לא מבין מדוע האמריקאים אינם מדברים אף פעם ישירות ומפורשות. מה קשה להם כל כך?

עניין של תרבות, כבר אמרנו?